

Asia: VN/20317/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevasta lainsäädännöstä

Keski-Suomen hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee koulutuskorvauksen lakkauttamista. Hyvinvointialue ei kannata esitettyä lakimuutosta.

1. Vaikutukset osaamisen ylläpitoon ja kehittämiseen

Koulutuskorvauksen lakkauttaminen heikentäisi merkittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten osaamisen varmistamista ja ylläpitoa. Tämä on ristiriidassa hallitusohjelman tavoitteiden kanssa, joissa korostetaan sote-ammattilaisten osaamisen kehittämistä, uralla etenemisen tukemista ja jatkuvaa ammatillista kasvua (Valtioneuvosto, Hallitusohjelma 2023).

Korvauksen poistaminen vaikeuttaa myös alan veto- ja pitovoiman vahvistamista sekä työvoimapulan ratkaisemista (STM, Hyvän työn ohjelma 2024–2027).

2. Lainsäädännölliset velvoitteet

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 8 luvun 9 §:n mukaan hyvinvointialueella on velvollisuus seurata henkilöstön ammatillista kehittymistä ja varmistaa riittävä osallistuminen täydennyskoulutukseen. Koulutuskorvauksen poistaminen vaikeuttaisi tämän velvoitteen toteuttamista, erityisesti nykyisessä tiukassa taloustilanteessa.

3. Seurannaisvaikutukset ja kustannusvaikutukset

Korvauksen lakkauttaminen todennäköisesti vähentäisi jatkokoulutuksen mahdollisuuksia, mikä johtaisi osaamistason heikkenemiseen ja pitkällä aikavälillä kasvaviin kustannuksiin. Täydennyskoulutuksen runsas käyttö ja henkilöstön aktiivinen osallistuminen osoittavat sen tarpeellisuuden (STM, Toimeenpanosuunnitelma 2024–2027).

4. Erikoistumiskoulutuksen tarve

Sairaanhoitajien ennakoitu erikoistumiskoulutustarve vuosille 2024–2028 on lähes 11 000 ammattilaista (STM, Kliinisesti erikoistuneiden sairaanhoitajien ennakoitu tarve 2024–2028). Erityisesti mielenterveys- ja päihdepalveluissa sekä ikääntyneiden palveluissa on akuutti tarve osaamisen vahvistamiseen. Lisäksi hoitotyössä tarvitaan erikoistumiskoulutusta noin 15 eri erikoisalalle (STM, Hoitohenkilöstön erikoistumiskoulutus – Nykytilanne ja toimenpide-ehdotukset).

5. Työnjaon kehittäminen ja lääkkeenmääräämiskoulutus

Rajoitettu lääkkeenmääräämisoikeus on ollut merkittävä uudistus erityisesti alueilla, joilla lääkäri-työvoimaa on vaikea saada. Rajatun lääkkeenmääräämiskoulutuksen valtionrahoitus on tällä hetkellä ainoa erikoistumiskoulutuksen tasoinen tuki sairaanhoitajille. Arvioitu lisätarve vuoteen 2028 mennessä on noin 760 ammattilaista (STM, Hyvän työn ohjelma 2024–2027).

6. Kansalliset selvitykset ja pilotit

STM kartoittaa parhaillaan hoitotyön erikoistavan koulutuksen määrää ja osaamisvaatimuksia. Samalla on käynnistymässä kaksi pilottikoulutusta mielenterveys- ja ikääntyneiden palveluihin. Koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevat päätökset tulisi tehdä valtakunnallisten selvitysten ja tulevaisuuden asiakas- ja potilastarpeiden pohjalta (STM, Kliinisesti erikoistuneiden sairaanhoitajien ennakoitu tarve 2024–2028).

7. Nuorten ja paluumuuttajien tukeminen

Sote-alan haasteisiin kuuluvat mm. vastavalmistuneiden perehdytys, nuorten pysyvyys alalla, urakehityksen tukeminen, alalle paluuta harkitsevien houkuttelu, työurien pidentäminen ja eläkeläisten työssäkäynnin tukeminen. Lisäksi uuden teknologian ja digiosaamisen vahvistaminen edellyttää koulutusta (STM, Selvitys keinoista kannustaa alalta poistuneita, työttömiä ja eläkkeellä olevia lähi- ja sairaanhoitajia sekä alan opiskelijoita sosiaali- ja terveysalan työhön).

8. Työssäoppimisen merkitys

Sote-alan koulutus painottuu työssäoppimiseen, ja henkilöstön osaava ohjaus on ollut keskeinen osa laadukasta koulutusta. Mikäli koulutuskorvaukset poistuvat, tämä osaaminen on vaarassa heikentyä.

9. Rajaus lausunnon kohteesta

Luvussa 2.4 mainitut muut valtion rahoittamat korvaukset sote-henkilöstön perus- ja jatkokoulutuksesta eivät kuulu tähän lausuntoon, joka koskee nimenomaan täydennyskoulutuskorvauksia.

10. Yhteenveto

Koulutuskorvauksen lakkauttaminen heikentäisi työntekijöiden mahdollisuuksia kehittää osaamistaan ja lisäisi epätasa-arvoa, mikäli koulutukseen osallistuminen jäisi yksilön taloudellisten mahdollisuuksien varaan. Hallituksen esityksessäkin todetaan, että noin 75 % korvauksista on kohdentunut kunta- ja hyvinvointialan työnantajille, mikä osoittaa korvauksen merkityksen. Esimerkiksi Keski-Suomen hyvinvointialueella korvaus on keskeinen osa täydennyskoulutusten budjettia.

Edellä esitettyihin perusteisiin viitaten Keski-Suomen hyvinvointialue ei kannata koulutuskorvauksen lakkauttamista koskevan lainsäädännön voimaantuloa vuonna 2026.

Lausunnon valmistelijat Keski-Suomen hyvinvointialueelta

johtajaylilääkäri Heikki Miettinen

johtajaylihoitaja Heljä Lundgrén-Laine

sosiaalihuollon johtaja Marena Paahto

hallintoylilääkäri Sari Kemppainen

henkilöstön kehittämisspäälikkö Carita Lepikonmäki

osastonylilääkäri Anneli Kuusinen-Laukkala

opetusylihoitaja Essi Rantala

osaamisen kehittämisen asiantuntija Annika Mäkeläinen

Lähteet

- Valtioneuvosto. Hallitusohjelma 2023. valtioneuvosto.fi
- Sosiaali- ja terveysministeriö (STM). Hyvän työn ohjelma 2024–2027

- STM. Toimeenpanosuunnitelma 2024–2027: Sosiaali- ja terveysalan sekä pelastusalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaaminen
- STM. Kliinisesti erikoistuneiden sairaanhoitajien ennakoitu tarve vuosille 2024–2028
- STM. Hoitohenkilöstön erikoistumiskoulutus – Nykytilanne ja toimenpide-ehdotukset
- STM. Selvitys keinoista kannustaa alalta poistuneita, työttömiä ja eläkkeellä olevia lähi- ja sairaanhoitajia sekä alan opiskelijoita sosiaali- ja terveysalan työhön
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021)

Lepikonmäki Carita
Keski-Suomen hyvinvointialue